

Nieuwe grassen voor hoogproductieve koeien

Een op het oog fraai groen grasland is niet synoniem aan een hoge voedingswaarde. De meningen zijn verdeeld over de voedingswaarde en kwaliteit van de Nederlandse weides. Dat de nieuwste grasmengsels de beste opbrengsten geven, daarover is iedereen het eens. Met de herinzaaiwijzer van Livestock Research van Wageningen UR kan worden berekend wanneer herinzaai financieel loont.

Geesje Rotgers

In het Brabantse Moerstraten vinden we het grasveredelingsbedrijf van Innoseeds dat sinds 2003 onderdeel is van het Deense DLF-Trifolium. DLF Trifolium is een grote speler in de markt van graszaden en heeft vestigingen over de hele wereld. In Moerstraten vindt op zo'n 35 hectare grond de veredeling van met name Engelse raaigras en veldbeemdgras plaats. Voor een leek zijn de vele genotypes nauwelijks van elkaar te onderscheiden, maar dat geldt niet voor senior veredelaar Thieu Pustjens. Hij weet de duizenden 'rassen' feilloos van elkaar te onderscheiden, zoals een veehouder zijn koeien uit elkaar houdt. Pustjens hoopt dat enkele van de duizenden genotypes op de proefvelden het uiteindelijk tot de rassenlijst zullen schoppen. "Het traject van veredeling duurt gemiddeld zestien jaar", aldus Pustjens. "Van de duizend genotypes die je op onze proefvelden ziet, zullen er met geluk één of twee per jaar uitgroeien tot een nieuw ras." In de kassen zijn medewerkers bezig met het uitplanten van zaailingen (zie foto). Deze zullen vervolgens zwaar worden beproefd. "Wij brengen de rassen continu onder stress om zo de allersterkste en beste grasplanten over te houden. In de warme,

vochtige kassen worden de grassen getest op roestbestendigheid. Zodra een grasplantje wordt aangetast, is het einde verhaal en wordt deze uitgeselecteerd. Meer testen volgen onder andere in Oost-Europa. Hier worden de planten blootgesteld aan een lange periode van strenge vorst en aan een dik pak sneeuw", vertelt Pustjens. Natuurlijk wordt ook de voederwaarde bepaald, allemaal onder de nieuwste bemestingsnormen. Op de rassenlijst worden ten slotte alleen de grassen toegelaten die beter scoren dan het bestaande aanbod. Hierdoor is de gemiddelde kwaliteit van de nieuwe grassen in de afgelopen tien jaar met zo'n 5 procent verbeterd.

Herinzaai en doorzaai

Innoseeds constateert dat er meer vraag komt naar rassen waar je eerder in het jaar een snede van kunt oogsten. Ook rassen met hogere waarden aan met name eiwitten zijn gewild. "Voor 10.000 liter-koeien heb je een mengsel nodig van goed verteerbare en eiwitleverende rassen", stelt Hendrik Nagelhoud, productmanager bij Innoseeds. Volgens Nagelhoud levert de helft van de weides onvoldoende opbrengst voor de hoogproductieve veestapel. "Vanwege de strengere bemestingsnormen bevatten graskuilen bijvoorbeeld minder eiwitten dan voorheen. Momenteel kijken we of we met klaver en luzerne het eiwitgehalte van het grasmengsel kunnen verhogen." Volgens Innoseeds levert een goed grasland 12.000 KVEM/ha, tegenover 9.000 KVEM/ha voor een matig presterend grasland. Financieel levert een matig presterend grasland al gauw 400 tot 800 euro per hectare minder op aan gewas. "Graslandvernieuwing kost rond 700 euro per hectare; deze kosten worden bij een slecht grasland al na een jaar terugverdiend", aldus Nagelhoud.

Rekenmodel Herinzaaiwijzer

Met de Herinzaaiwijzer bepaalt u of het lonend is om een graszode te vernieuwen. Het programma berekent het verschil tussen de kosten van graslandverbetering en de te verwachten meeropbrengst van grasland in de eerste tien jaren na herinzaai. Naast de kosten van herinzaai is er sprake van verlies aan stikstof en koolstof door afbraak van organische stof in de bodem en van de oude zode. Dat leidt tot een lagere meeropbrengst en draagt bij aan de broeikasgasemissie. De Herinzaaiwijzer is te vinden op www.verantwoordeveehouderij.nl onder producten.

INNOSEEDS MOERSTRATEN

Links Hendrik Nagelhoud en rechts Thieu Pustjens.

Foto: GR

Weinig klachten over kwaliteit

Jan Visscher, graslandspecialist en rassenonderzoeker bij Livestock Research van Wageningen UR, is optimistisch over de kwaliteit van de Nederlandse graslanden. "Wij hebben nooit breed onderzocht wat de echte productiviteit ervan is; wel worden er diverse berekeningen gemaakt. Vanuit de praktijk ervaren wij hierover weinig klachten. Herinzaai is alleen zinvol als er een slechte of zeer open grasmat is, bijvoorbeeld met veel kweek of grasland met winterschade. Hoewel je na herinzaai kunt werken met nieuwere en productievere grasmengsels, is herinzaai ook relatief kostbaar. Of je financieel meer geld overhoudt met de nieuwe grasmat of met de bestaande, is te berekenen met de Herinzaaiwijzer van Livestock Research (zie kader). Bovendien is de productiviteit van grasland niet alleen afhankelijk van de botanische samenstelling van de grasmat, maar ook in sterke mate van de bemesting en de vochttoevoer." Visscher bevestigt dat door de veredeling betere grassen op de rassenlijst komen. "Met name op het gebied van productie bij dalend bemestingsniveau en kroonroestresistentie is er veel verbeterd. Bij herinzaai loont het dus om met de nieuwste mengsels te werken." In de Herinzaaiwijzer wordt rekening gehouden met de productiecijfers van de jongste rassen.

GRASSENONDERZOEK

Een medewerker van Innoseeds zet de jonge grasplanten in aparte potjes voor de test op roest.

Foto: GR

Ook Idse Hoving, onderzoeker bij Livestock Research van Wageningen UR, denkt dat het wel mee valt met de productiviteit van de Nederlandse graslanden. "Bij een goed management kan een grasland wel dertig tot veertig jaar meegaan. Voor graslandvernieuwing is de botanische samenstelling doorslaggevend. Wanneer goede soorten verdwijnen en minder productieve soorten de overhand hebben genomen, wordt het tijd voor vernieuwing." Volgens Hoving lijden graszoden het meeste onder droogte, wateroverlast, verslemping van de bodem en strenge vorst. De botanische samenstelling wijzigt dan in ongunstige zin.

Proeven met doorzaaien

Volgens Nagelhoud kan het verstandig zijn om de graszode om de paar jaar door te zaaien, om zo het aandeel gunstige grassen op peil te houden. "In sommige landen wordt de graszode consequent om de twee jaar doorgezaaid met 15 tot 20 kilo zaad." De gaten worden dan opgevuld met grassen en niet met onkruiden. Visscher van Livestock Research ziet minder voordelen, tenzij de grasmat enorm heeft geleden onder bijvoorbeeld droogte, wateroverlast of winterschade. "Bij proeven met doorzaaien, zonder doodspuiten, krijgen de nieuwe plantjes in bestaand grasland nauwelijks de kans om zich te handhaven. In de concurrentiestrijd legt het jonge plantje het

af tegen de bestaande grassen. Doorzaaien loont volgens Visscher vooral bij open grasland met kale plekken, waar de jonge plantjes geen concurrentie ondervinden. Om de jonge plantjes bij doorzaaien een ontwikkelingsvoorsprong te geven, levert Innoseeds nu ook gecoat zaad. De coating van meststoffen zorgt voor een snellere plantontwikkeling en een hogere slagingskans, aldus Innoseeds. "Uit proeven bleek dat er na enkele weken meer planten stonden dan bij ongecoat zaad", aldus Nagelhoud. Livestock Research van Wageningen UR heeft nog geen proefervaring met gecoat zaad.

